

prime, mu ne tekne, ampak v želodcu mu obleži in mu grize počasi nit življenja. (Dal. sl.)

Ali je ob Kolpi še kje navada rakom žvižgati?

Odgovor na vprašanje.

Pisavec sledečih verst ni ravno na Vinici, kjer po Valvazorjevi terdbi rakom žvižgajo, vendar ni predelec od ondod; biva sedaj ob bregu Kolpe in je sosed Vinčakom, pa cele štiri leta ni ne enkrat čul, da bi se kje rakom žvižgalo. Bil je pisavec teh verstic tudi že več potov na Vinici, pa ni bilo ne duha ne sluha o tem. Uprašal sem nalašč človeka, ki je na Vinici doma, ali ondi res rakom žvižgajo, kadar jih lovijo; nasmeja se mi in zaterdi, da ni nikdar o tej reči kaj čul. Valvazorjeva pravlica, da se rakom žvižga, je tedaj ravno tako prazna, kakor ona, da na Notranjskem krog Cerknice hudič polhe pase. Mogoče, da je kdo kaj tacega v šali govoril, in Valvazor, ki je marsiktero kvanto pobral, je verjel tudi to. Znal bi vam, dragi bravci, od družih rakov kaj povedati, ki pogostoma na Kolpi prihajajo. Ti pa so keršeni, se ne lovijo na žvižgo, ampak na cvenk in poliček; šipavnice imajo take hude, da našim brežanom meso do kosti poščiplatejo; so prav prederzni in nehvaležni; ko v kakem kraju, kjer je gospodar čez mero dober in poterpežljiv, dobijo kapljico dobrega vinca, odlazijo rudeči, ko kuhani raki. In — v zahvalo dosti potov one, ki so z njimi pri obedu sedeli in kako resnično, dasiravno ostro izustili, na dalječ krog raznašajo. Privadili so se pa tako po naših pečinah in sterminah, da jih je kaj težko odpraviti, celó nemogoče je, se jih znebiti. Kakošnega plemena so ti raki, naj bravci sami ugibujejo.

J. Z.....n.

Dopisi.

Na Dunaji 20. januarja. C. — Ktere politike [naj se Slovenci deržimo gledé na notranjo uredbo našega cesarstva? Najpred bodi nam sveto ustavno s cesarskim diplomom od 20. oktobra p. l. dano pismo in Bog ukrepi in razsvetli visoko cesarsko vladarstvo v ohrambo edine, mogočne in vsem narodom enako pravične Avstrije, da bi vkljub vsem nasprotnim prizadevam Magjarjev od njega kar za las ne odstopilo! Toraj deželni zbori za domače reči, deržavni zbori iz nemško-slovanskih deželnih zborov za reči nemško-slovanskim deželam občne, in zadnjič občno deržavni zbor za celo cesarstvo z Ogri vred. Na vseh teh zborih — razun koroškega in štajarskega — nam se v narodnih rečeh ni treba velike krivice bati, pa tudi koroški in štajarski Nemci, če Bog dá, nam ne bodo hotli v sedanjih časih občnega izobraženja skaze delati. — Če bi se pa tudi cesarski diplom imel spremeniti, kakor se nekteri dunajski časniki že derznejo svetovati, mogoče je dvoje; namreč ali popustiti nemško-slovanski deržavni zbor in na njegovo mesto po neposrednjih volitvah sklicati po vseh nemško-slovanskih deželah zedinjeni zbor na Dunaji, ki bi bil, kakor pravijo, ogersko-erdeljsko-hervaskemu zboru v Peštu kos, ali pa razdeliti vse dežele ta stran Litave reke na tri ali štiri kose, katerih vsak bi imel po en deželni zbor, namreč: poljsko-rusinske dežele z Bukovino; dežele česke krone (Česko, Moravsko in Sleško), tako rekoče nemške dežele od Tirola tjé do morja jadranskega in zadnjič morebiti še čisto laške dežele. Ktero izmed obojega hočemo mi Slovenci poprijeti? Naši bratje Čehi, katerim bi zadnja uredba ugodnejša bila, naj nam ne zamerijo, da nas živa skerb za našo narodnost silí očitno povzdigniti glas svoj za zedinjeni zbor iz vseh nemško-slovanskih dežel na Dunaji, ker na tem je slovanska večina nedvomljiva; nasproti pa bi mi Slovenci v zboru notranje, dolnje in gornje Avstrije s Salzburgom in Tirolom še čerhniti ne smeli. Ta predel

bi se sploh imenoval „Deutsch-Oesterreich“ in Slovenci bi čisto zginili iz očitnega pozorišča. Toda še enkrat bodi rečeno: ni treba ne enega, ne drugega, temuč cesarski diplom naj se na vse strani odkrito in resnično izpelje, in Bog bode blagoslovil Avstrijo.

Iz Kastva v Istri 18. jan. F. R. — Nedavno sem bral v talijanskem časniku „Sferza“ dopis iz Dalmacije, spisan od nekega prenapetega Talijana. Revše se napenja kakor Ezopova žaba, reglja in naskakuje Zagreb in vse Horvate, ker si Dalmacijo pridružiti želijo. Silno nagovarja Dalmatince zoperstaviti se združenju, rekši: da se iz Zagreba nimajo Dalmatinci nič dobrega nadjati, izobraženosti ne, obertnosti ne, blagonosnih postav tudi ne. Vpraša nadalje strastni dopisnik Horvate: „Kdo vam je dal pravico, Dalmacijo za svojo spoznati, morebiti zgodovina? To so le vaše domišljije!“ — Da je pa dopisnik ragljač brez logične doslednosti, sam dokaže, ko pravi: „Enak nam je jezik s Horvati, vsi smo enega roda, vsi smo Slaveni; al vsakemu je znano, kako revno, siromašno je dalmatinsko ilirstvo, nasproti pa kako lepo napreduje dalmatinsko Talijanstvo, dasiravno „vrinjeno“, al več sto let srečno gospodovajoče; moralna smert bi objela domovino (Dalmacijo), ako bi se tū počelo spodkopavati talijanstvo!“ — Ker ste Dalmatinska in Istra dve nesrečne sestrnici, vprašam dopisnika Talijana: Kdo nek je kriv, da je pri nas ilirstvo zaostalo in za toliko osiromašelo, da se ga sramujete? Slak talijanstva je tega kriv, in gerdo je, da se posmehujete revežem ravno po vas vpadšim v tako siromaštvo. Al dosti nam je, da sami spoznate, da ste le prišlici na zemlji slavenski. Kako da se nočete od nas slavenskega jezika učiti, od nas pa terjate talijanski jezik, ako hočemo biti izobraženi? Znaš li dopisnik dalmatinski, zakaj ne strašiš s svojo propagando Zagreba? To sam poveš rekoč: „Da Zagreb vse nehorvaško preganja!“ Al tudi o tem se motiš, ker Zagreb le pravično reč zahteva: kdor hoče domač kruh jesti, mora tudi domač jezik znati, — ne preganja pa nobenega poštenega človeka iz svojega naročja. Vadite se tedaj med nami našega jezika in ne mislite, da vam bo vedno nepotreben! Hvalite se Talijani, da ste nam vpeljali vso izobraženost; al dokažite nam, da ste nam prinesli srečo, blagor, obertnost, rokodelstvo, poljodelstvo, mornarstvo, in gotovo vam bomo hvaležni. Niso li Iliri že davno pred vami mornarili? Koliko je v Istri poljodelstvo in vse drugo po vas na bolje prišlo? Mnogo smo pa ravno po vas zgubili. Siromašni ostanki so svedok našinstva! V mnogih cerkvah primorske Istre med Talijani se še vedno ilirski pojó evangeli in berila. Smo li mi to vpeljali v talijanske cerkve, ali so se oni poslužili našega kerstilnega kamna? Smo li mi prekovali talijanske mestne imena v ilirske, kakor na pr. Pedena v Pičan, Pisino v Pazin, Albona v Labin, Citanova v Novigrad, Villanova v Novavas, Verteneglio (pod beneško republiko Ortononegro) v Čeraivert, Rozzo v Roč, Portole v Operto, Muggia v Mile, Lonche v Loka, Parenzo v Porečje itd.? Mi nismo imeli nikdar in nikjer takih nakoval ne takih kovačev. Ker sem ravno govoril o Porečji (Parenco), naj dostavim: da ravno tū, kjer se hlinijo za najhuje Talijane, ravno tū so slavni škof dr. Juri Dobrila za potrebno spoznali ter premodro zapovedali, da imajo vsi duhovni ilirski jezik znati, in sami so počeli v neki podružnici keršanski nauk ilirski učiti, in dosti poslušavcov so imeli. Slava takemu rodoljubu! — Najčisteje se je ohranilo ilirstvo v nekdanji teržaški in v oddelku nekdanje pulske (Pola) škofije, to je, v Liburnii. Da se je v teržaški škofiji od leta 1831 do današnjega dne za slovenske šole tudi mnogo storilo v težkih okoljšinah, je jasno ko ribje okó. Zato čast našim slavnim cerkvenim predstojnikom, ki znajo ladjico premodro voziti, varno ogibaje se talijanske kakor slavenske morske pečine. Al današnji silni čas ne zahteva od nas samo vpeljavati vse koristno med naš narod in najdeno na bolje spravljati, temveč tudi zgubljeno verno iskati